

OSTRAVSKÁ
UNIVERZITA

Efektivní vyhledávání

Mgr. Jan Hradil
jan.hradil@osu.cz

- Jak definovat téma a jak postupovat
- Které zdroje jsou vám dostupné
- Jak vypadá rešerše
- Jak kombinovat vyhledávací dotaz
- Jak se dostat do placených databází z domova

Jak si definovat téma a sestavit klíčová slova

- aktuální, zajímavé, přínosné
- odpovídá zaměření předmětu a rozsahu práce
 - příliš široké: „Srovnání ekonomiky Francie a Anglie“
 - příliš konkrétní: „Rozdíl ve spotřebě čokolády v Liverpoolu v červnu roku 1951 u seniorů ve věku 70 – 80 let“ *
- existuje o něm literatura
- ► vytvořit klíčová slova

Jak si definovat téma a sestavit klíčová slova

- podle terminologie daného oboru a slova s vypovídací hodnotou
 - podstatná (a přídavná) jména a slova s plným významem
 - *andragogika; etymologie*
 - vhodná slovní spojení (fráze)
 - *"školní asistence"; "sociální politika"*
 - kodifikované termíny
 - *eutanazie; management*

Jak postupovat při vyhledávání

Výběr zdroje

- podle dostupnosti
- podle relevance
- podle typu dokumentu
- online × offline
- volný × licencovaný
- primární × sekundární × terciární

Jak postupovat při vyhledávání

- primární zdroje
 - původní, nové informace
 - tvůrčí díla, jako knihy, časopisy, noviny atd.
- sekundární zdroje
 - informují o existenci primárních zdrojů a odkazují na ně
 - bibliografie, rejstříky, indexy, knihovní katalogy
- terciární zdroje
 - obsahují informace o sekundárních zdrojích
 - např. databáze databází obsahují záznamy o existujících databázích

Co je rešerše a jak vypadá

- rešerše jako proces
 - provádění vyhledávání informací o určitém tématu
- rešerše jako dokument
 - soupis výsledků hledání; soupis vyhledaných informací na určité téma
 - obsahuje informace o tom, kde, jak a také kdy jsme vyhledávali

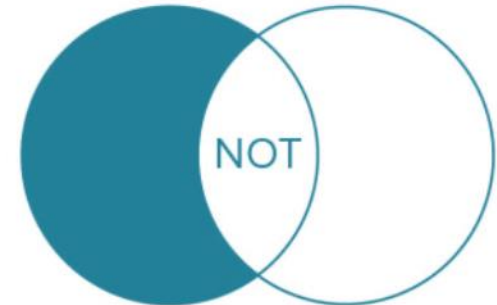
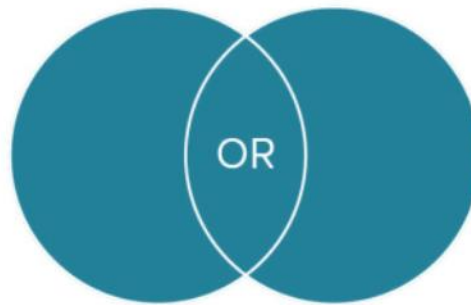
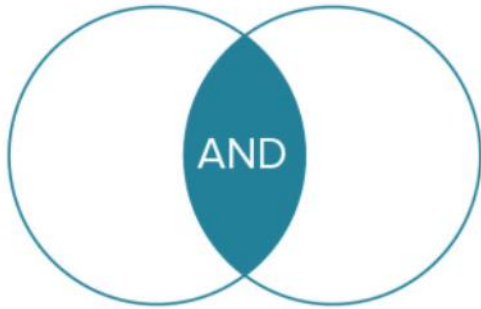

Tvorba vyhledávacího dotazu

- zadání klíčových slov do vyhledávače
- kombinace jednotlivých klíčových slov pomocí operátorů
- používání dalších možností a rešeršních strategií

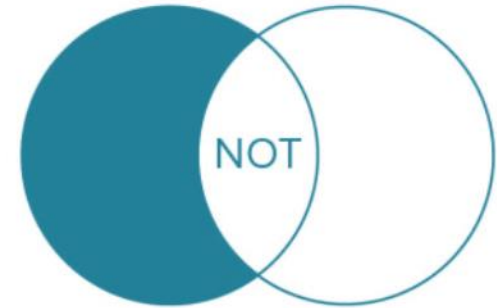
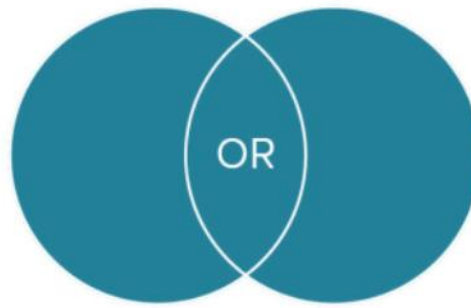
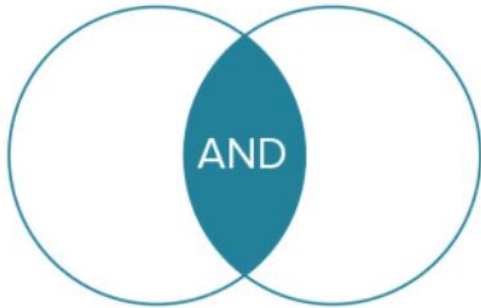
Operátory Booleovské

- **AND**
 - ve výsledcích musí být jen oba pojmy
- **OR**
 - výsledky budou obsahovat alespoň jeden pojem
- **NOT**
 - ve výsledcích se zobrazí pouze první pojem

Operátory Booleovské

- *distanční AND studium*
 - ve výsledcích musí být jen oba pojmy
- *výuka OR vzdělávání OR vyučování*
 - výsledky budou obsahovat alespoň jeden pojem
- *management NOT marketing*
 - ve výsledcích se zobrazí pouze první pojem

Operátory proximitní

- určují vzdálenost mezi hledanými pojmy
- NEAR, N_x
 - blízkost bez ohledu na počet slov mezi pojmy a na pořadí
 - *knihovna NEAR vzdělávání*
 - maximum slov mezi pojmy
 - *knihovna N4 vzdělávání*

Operátory proximitní

- WITHIN, W_x
 - slovní spojení v pořadí, v jakém byla slova zapsána
 - *daňová W3 reforma* = daňová a sociální reforma, ne však reforma daňová a sociální
- SENTENCE
 - nezáleží na pořadí, ale na tom, jestli jsou hledaná slova v jedné větě

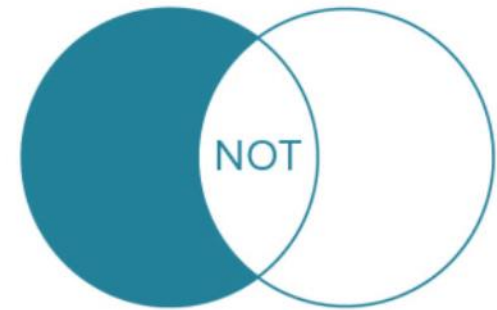
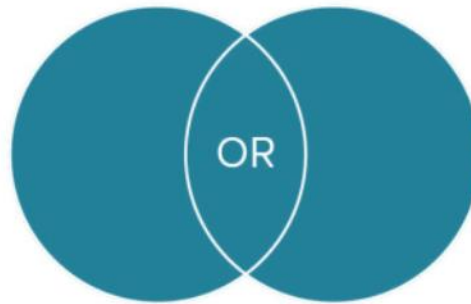
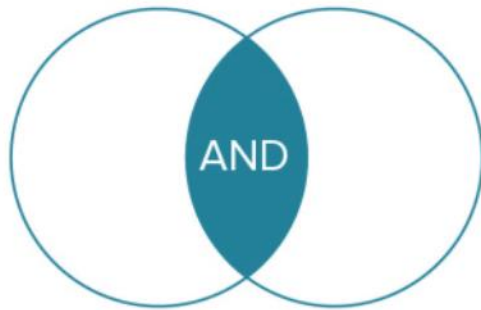

Zástupné znaky

- " "
- vyhledá přesný výraz bez jakýchkoliv změn
- *
- zastupuje žádný nebo více znaků
 - *učitel** = učitel, učitelka, učitelský, učitelství atd.
- ?
- zastupuje jediný znak
 - *filo?ofie* = filozofie i filosofie
- #
- zastupuje jedinou číslici
 - *196#* = 1960, 1961, 1962, 1963 atd.

Informační dotaz

- *sci-fi AND robot AND literature*

- *("science fiction" OR sci-fi)*

AND (robot OR cyborg OR android OR
"artificial intelligence" OR AI)*

*AND (literature NOT [movie OR film])**

Upozornění

- ne všechny databáze umožňují pracovat se všemi operátory a zástupnými znaky
- možnosti úpravy dotazu a použití operátorů jsou zpravidla uvedeny v informacích o databázi nebo v Nápořádě
- někdy je tentýž operátor vyjádřen různými znaky

Hodnocení výsledků a úprava dotazu

- málo/příliš mnoho výsledků?
- odpovídají výsledky zadání?
- jsou výsledky dostatečně odborné?

- rozšířit (zobecnit)/zúžit (zpřesnit)
- změnit dotaz nebo položit nový
- změnit zdroj vyhledávání

Hodnocení výsledků a úprava dotazu

- rozšíření (zobecnění) dotazu
 - nadřazená slova, synonyma, booleovské operátory
- zúžení (zpřesnění) dotazu
 - podřazená slova, synonyma, booleovské operátory
 - přidání jazykového, časového vymezení
 - omezení na druh dokumentu

Rešeršní strategie

- strategie rostoucí perly
 - užší zadání s méně výsledky ► dotaz rozšiřujeme ► získáváme více výsledků
- strategie osekávání
 - zadání s širokým pojmem ► postupně zpřesňujeme
- strategie stavebních kamenů
 - rozdělení tématu na několik základních pojmů ► postupně spojujeme výsledky
- „větvení“
 - proč dělat rešerši, když ji dělal už někdo jiný?

E-zdroje na univerzitě

- eds.osu.cz
- katalog.osu.cz
- ezdroje.osu.cz
- knihovna.osu.cz
- portal.osu.cz ► Informační systémy ►
Databáze VŠKP (DIPL II)

E-zdroje

EDS – prohledej více zdrojů najednou

[EDS – EBSCO Discovery Service](#) [info]

[Přístup z domova](#)

Volně dostupné zdroje

- [CASLIN](#) – souborný katalog ČR
- [ANL](#) – článková databáze NK ČR
- digitální knihovny
 - Kramerius NK ČR – kramerius5.nkp.cz
 - Kramerius MZK – digitalniknihovna.cz
 - Digitální knihovna MSVK – camea2.svkos.cz
- [DOAB](#), [DOAJ](#) a [DOAR](#)

Licencované (placené) zdroje

- každoroční balíčky zdrojů na univerzitě
- všechny prochází [EDS](#)
- JSTOR, ProQuest, Science Direct, Scopus, SpringerLink, Taylor & Francis

Možnosti vzdáleného přístupu

- EDS a přihlášení
- VPN Fortinet
- Shibboleth
- FortiClient

PŘÍSTUP K E-ZDROJŮM Z DOMOVA

1. EDS

- Přístup na eds.osu.cz
- Prohledávat je možné i bez přihlášení, v režimu host.
- Pro zobrazení a stažení plného textu se přihlaste jménem a heslem stejným jako do Portálu OU.

Další informace

- Infolekce v knihovně probíhají vždy v listopadu a březnu
 - DiploGuru radí, jak začít s diplomkou
 - Citace a jak na ně
 - Jak pracovat s e-knihou
- Individuální konzultace Objednej si knihovníka

KONTAKTY

Univerzitní knihovna Ostravské univerzity

Mgr. Jan Hradil

Studovna časopisů & informační vzdělávání

Bráfova 3

701 03 Ostrava

tel: 597 091 227

e-mail: jan.hradil@osu.cz